

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060110

DOM
2023-05-09
Stockholm

Mål nr
M 4772-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-04-04 i mål nr M 6015-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun

Motpart

B.R

SAKEN

Föreläggande att avlägsna vall på fastigheten X i Trelleborgs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommuns beslut om föreläggande den 6 juli 2021, dnr 2021-1494, med den ändringen att förelagda åtgärder ska vara utförda senast två månader från dagen för denna dom.

Dok.Id 1923615

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska fastställa nämndens beslut.

B.R har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har vidhållit sitt beslut och tillagt i huvudsak följande. Om fastighetsägare börjar vidta egna åtgärder, som att uppföra översvämningsskydd, utan att söka strandskyddsdispens för dessa, finns risk att den känsliga strandzonen och förutsättningarna för växt- och djurlivet påverkas. **B.R** har inte ansökt om dispens för jordvallen. Vallen hindrar allmänhetens tillgång till strandzonen och verkar som en barriär till och från den väg som leder till väg 9. **B.R** nekar till att vallen har ändrat livsvillkoren för växt- och djurliv, men anger själv att vallen har förbättrat livsvillkoren.

B.R har anfört bl.a. följande. Den väg som nämnden hänvisat till går över tomter och vallen kan därför inte sägas hindra allmänhetens tillgång till stranden. Vallen kan endast nås från strandzonen. Det växer björnbärssnår öster och väster om vallen och hans tomt är belägen precis norr om densamma. Vallen är anlagd för att göra minsta möjliga skada ur allmänhetens synvinkel samtidigt som den ska göra nytta vid extrema högvatten. Livsvillkoren för djur- och växtliv har förbättrats genom vallen. Där den anlagts fanns tidigare tjockt gräs och björnbärssnår. Nu finns där öppna sandytor, som är viktiga för vissa steklar och jordbin. Det har även etablerats mycket tistlar på platsen. Tidigare växte bara någon enstaka tistel där.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

För att ta ställning till huruvida nämnden haft fog för sitt föreläggande behöver Mark- och miljööverdomstolen först pröva om uppförandet av den aktuella vallen är en sådan åtgärd som omfattas av något av förbuden i 7 kap. 15 § miljöbalken och, om så är

fallet, att föreläggandet inte är mer ingripande än vad som behövs (jfr 26 kap. 9 § andra stycket miljöbalken).

Det är utrett att B.R har uppfört vallen på sin fastighet X samt att vallen är belägen inom strandskyddsområde. Inom ett strandskyddsområde får anläggningar eller anordningar inte utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt (7 kap. 15 § 2 miljöbalken). Exempel på anläggningar och anordningar som kan vara otillåtna är staket, bersåer, grillplatser, lekplatser, trädgårdsgångar, flaggstänger, trädgårdsland, vägar, parkeringsplatser, campingplatser, golfbanor, tennisbanor, upplag för sprängsten, båtupptagningsanordningar, bryggor och pirar (se prop. 1997/98:45 del 2 s. 86 f.).

Mark- och miljööverdomstolen anser att den i målet aktuella vallen är att jämställa med de exempel som räknas upp i förarbetena. Vallen ligger utanför B.Rs hemfridszon.

Frågan är då om vallen hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett strandskyddat område där den annars skulle ha fått färdas fritt. Mark- och miljööverdomstolen delar mark- och miljödomstolens bedömning att vallen genom sin storlek i och för sig inte innebär något hinder för färd, i alla fall inte till fots. Till skillnad från mark- och miljödomstolen anser dock Mark- och miljööverdomstolen att vallen har en avhållande effekt genom att den ger intryck av att fastighetens tomtplats har utvidgats. Vad B.R anfört om förhållandena på platsen föranleder inte någon annan bedömning än att allmänheten annars hade haft fri tillgänglighet till platsen. Vallen är under dessa förhållanden förbjuden enligt 7 kap. 15 § 2 miljöbalken.

Till detta kommer att åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter inte heller får vidtas inom ett strandskyddsområde (7 kap. 15 § 4 miljöbalken). Att åtgärden ska innebära en väsentlig förändring innebär att det inte ska vara fråga om obetydliga förändringar, som att på en tomt gräva en grop eller trädgårdsdamm av måttlig storlek, lägga upp en jordhög eller vedstapel eller röja sly i normal omfattning. Omskapande av tomter genom schaktning och sprängning bör dock omfattas av dispensplikt. I en opåverkad naturmiljö utanför en tomt kan vidare

exempelvis ett iordningställande av en parkeringsplats innebära en väsentlig förändring av livsmiljön. (Se prop. 2008/09:119 s. 101).

Mark- och miljööverdomstolen anser att det omskapande av platsen som vallen har inneburit är en sådan åtgärd som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- och växtarter. Att livsvillkoren på platsen förändrats på ett betydande sätt får dessutom stöd av B.Rs egna uppgifter. Vallen är under dessa förhållanden även förbjuden enligt 7 kap. 15 § 4 miljöbalken.

Eftersom vallen har uppförts i strid med strandskyddsbestämmelserna och dispens varken har beviljats eller sökts har nämnden haft fog för sitt föreläggande, som inte kan anses vara mer ingripande än vad som behövs. Mot denna bakgrund ska mark- och miljödomstolens dom ändras och nämndens beslut fastställas. Med hänsyn till att tiden för att uppfylla föreläggandet har passerat bör dock föreläggandet ändras på det sättet att åtgärderna ska vara utförda inom två månader från dagen för denna dom.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg, Åsa Hanna, Margaretha Gistorp och Katarina Berglund Siegbahn, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Petter Ölfvingsson.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-04-04
meddelad i
Växjö

Mål nr M 6015-21

PARTER

Klagande
B.R

Motpart
Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut den 11 november 2021 i ärende nr 505-31231-2021, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande att avlägsna vall på fastigheten X i Trelleborgs kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar länsstyrelsens beslut och upphäver Samhällsbyggnadsnämndens i Trelleborgs kommun beslut om föreläggande.

BAKGRUND

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun (nämnden) beslutade, genom delegation, den 6 juli 2021 att förelägga B.R att senast den 20 augusti 2021 ha låtit borttaga vallen på fastigheten X alternativt ha inlämnat en ansökan om dispens från strandskyddsbestämmelserna för uppförande av en vall inom strandskyddsområde.

Nämndens beslut överklagades till Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) som genom beslut den 22 november 2021 enbart ändrade beslutet på så sätt att tiden för när

Dok.Id 610976

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.domstol.se/vaxjo-tingsratt		måndag – fredag 08:00–16:00

de förelagda åtgärderna skulle vara utförda förlängdes. I övrigt avslogs överklagandet.

B.R har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

B.R har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska upphäva nämndens beslut. Till stöd för sin talan har han anfört i huvudsak följande. Han vill ha kvar skyddsvallen mot framtida översvämningar samt utöka hemfridszonen cirka tio meter söderut. Skyddsvallen är 60 cm som högst och ligger på en sluttning ner mot tomten och ett par meter söder om tomten. Den är hög nog för att skydda mot cirka två meter högvatten, vilket historiskt sett har förekommit. Om vågorna slår över strandkanten kommer skyddsvallen att rädda både deras hus och flera av grannhusen västerut på andra sidan tallskogen. Vallen ligger söder om ett stort björnbärssnår. Länsstyrelsen anser att vallen hindrar allmänheten från att nå tallskogen väster om tomten men det är fel. Det går inte att gå igenom 20 meter björnbärssnår på grund av alla taggar och hullingar. Björnbärssnåret sträcker sig från staketet till en bred stig i väster som övergår till väg längre norrut. Ingen kan komma på tanken att gå igenom ett stort gammalt björnbärssnår. Det spärrar effektivt av nord-sydlig passage till tallskogen. Vallen hindrar inte om någon vill plocka björnbär. Eftersom alla går, springer, rider och cyklar mellan bunkern och havet, det vill säga söder om bunkern som de äger och använder som källare, så borde hemfridszonen gå precis söder om bunkern det vill säga tio meter längre söderut än vad länsstyrelsen anser.

Nämnden har vidhållit beslutet och anfört bl.a. följande. Vallen är uppförd utan tillstånd. Den ändrar livsvillkoren för växt- och djurliv och har ett privatiserande syfte.

Mark- och miljödomstolen har den 29 mars 2022 hållit syn på platsen.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av det överklagade beslutet.

Frågan om utökning av tomtplats kan inte prövas i detta mål.

Vid synen kunde domstolen iaktta följande. Den aktuella vallen är uppförd strax söder om B.Rs tomt, där marken sluttar svagt mot norr från strandområdet. Vallen är uppförd i något vinklad form, med svagt sluttande slänter. Den är beväxt på ett sätt som liknar omgivningen. Tomtgränsen är strax norr om vallen utmärkt med ett enkelt staket och en grind.

Enligt mark- och miljödomstolens bedömning kan vallen inte anses hindra eller avhålla allmänheten från att beträda området. Den är varken så hög eller så brant, att den innebär ett hinder för färd. Den ger inte intryck av privat mark. Markytan och växtligheten liknar omgivningen. Vad som framgår av handlingarna och vid synen visar inte, att vallen väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- och växtarter. Anläggningen omfattas därför inte av förbudet i 7 kap. 15 § miljöbalken. Överklagandet bör därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 25 april 2022.

Magnus Hansson

Bertil Varenius

I domstolens avgörande har rådmannen Magnus Hansson, ordförande, och tekniska rådet Bertil Varenius deltagit.